

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 169/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júna 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť I. D., bytom S., zastúpeného advokátom Mgr. D. Š., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 26. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 29/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. D. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 26. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 29/2011 p o r u š e n é b o l o .

2. I. D. p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 400 € (slovom štyristo eur), ktoré j e Okresný súd Trnava p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. I. D. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov), ktorú j e Okresný súd Trnava p o v i n n ý zaplatiť na účet Mgr. D. Š. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 169/2013-8 z 13. marca 2013 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť I. D. (ďalej len „sťažovateľ“) v časti namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 26. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 29/2011. V časti namietajúcej porušenie označených práv postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 81/2012 bola sťažnosť odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu lúpeže formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 188 ods. 1,2 písm. a) a c) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona s použitím § 138 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľ bol v čase prijatia sťažnosti stíhaný väzobne z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (tzv. úteková väzba) a väzba začala plynúť 26. novembra 2009. Sťažovateľ opakovane podával bezúspešne žiadosti o prepustenie z väzby, bolo rozhodované o predĺžení lehoty väzby a v čase podania sťažnosti ústavnému súdu vec bola v štádiu konania pred okresným súdom.

3. Dňa 26. apríla 2012 podal sťažovateľ na hlavnom pojednávaní okresného súdu žiadosť o prepustenie z väzby, ktorá bola v tento deň uznesením zamietnutá a súčasne bola zamietnutá aj žiadosť o nahradenie väzby písomným sľubom. Sťažovateľ priamo na hlavnom pojednávaní zahlásil proti uzneseniu sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil 29. apríla 2012. Okresný súd predložil spisový materiál krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti až 20. júna 2012, teda takmer 2 mesiace po podaní sťažnosti. O sťažnosti rozhodol na neverejnom zasadnutí 26. júna 2012 krajský súd tak, že ju ako nedôvodnú zamietol.

4. Sťažovateľ vidí porušenie označených práv v tom, že „... okresný súd aj krajský súd nerozhodli o žiadosti o prepustenie z väzby urýchlene a tým porušili jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Lehoty, v ktorých súdy rozhodovali nemožno považovať za urýchlené konanie s poukazom na absolútnu prioritu rýchlosti tohto konania. Najmä takmer dvojmesačné váhanie so zaslaním spisu na rozhodnutie je neospravedliteľné. Tým súdy obidvoch inštancií znemožnili sťažovateľovi periodickú kontrolu dôvodnosti pozbavenie osobnej slobody...

Okresný súd o žiadosti sťažovateľa prezentovanej na pojednávaní 26. apríla 2012 rozhodol toho istého dňa uznesením. Okresný súd doručil sťažovateľovi rozhodnutie, ktorým žiadosti sťažovateľa nebolo vyhovené až 17. mája 2012, teda po 22 dňoch. Napriek okamžitému zasťahovaniu a odôvodneniu sťažnosti po predloženie spisu druhostupňovému súdu uplynulo od rozhodovania 56 dní. Celková doba, počas ktorej sa trestná vec sťažovateľa nachádzala v dispozícii okresného súdu, predstavuje danom prípade 56 dní. Už samotné takéto zistenie je postačujúce na prijatie záveru o zdlhavosti postupu okresného súdu v rámci konania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby.“.

II.

5. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti a vhodnosti ústneho pojednávania. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení z 15. apríla 2013 uviedla takéto skutočnosti:

- „Na hlavnom pojednávaní dňa 26.4.2012 požiadal obžalovaný D. o prepustenie z väzby na slobodu a nahradenie väzby písomným sľubom.
- Na hlavnom pojednávaní bol obžalovaný k žiadosti vypočutý a zároveň bola jeho žiadosť zamietnutá a písomný sľub súd neprijal.
- Dňa 26.4.2012 dala predsedníčka senátu pokyn na predloženie spisu vyššej súdnej úradníčke (VSÚ) na prípravu uznesenia o zamietnutí žiadosti a na vypracovanie uznesenia o tlmočnom.
- 2.5.2012 bolo vypracované uznesenie.
- 11.5.2012 uznesenie prevzala krajská prokuratúra, 16.5.2012 obžalovaný a 17.5.2012 obhajca.
- 11.5.2012 spis predložila tajomníčka senátu VSÚ na ďalší postup (príprava predkladacej správy pre krajský súd).
- 14.5.2012 bolo vypracovaných 7 uznesení o svedočnom (svedkovia z C.).
- 19.6.2012 sa konalo hlavné pojednávanie a nakoľko predsedníčka senátu zistila, že spis ešte nebol predložený krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti bol daný pokyn na predloženie spisu krajskému súdu.
- 20.6.2012 bol predložený spis krajskému súdu
- 26.6.2012 bola krajským súdom sťažnosť obžalovaného zamietnutá.

Z uvedeného vyplýva, že o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu bolo rozhodnuté bez meškania a vzhľadom na potrebu vykonania ďalších úkonov vo veci bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti obžalovaného, ktorý taktiež rozhodol bez meškania. Podľa názoru súdu 56 dní nie je neúmerná dĺžka rozhodovania a nebola preukázaná ani žiadna ujma, ktorú obžalovaný vo svojej sťažnosti uvádza.

Súhlasím s tým, aby ústavný súd upustil od ďalšieho pojednávania.“

6. Na výzvu ústavného súdu sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu listom z 26. apríla 2013 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a ďalej uviedol, že 9. apríla 2013 bol po 41 mesiacoch väzby prepustený na slobodu.

7. Ústavný súd po vyhodnotení stanovísk účastníkov konania dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto boli splnené

podmienky na upustenie od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a sťažnosť bola prerokovaná na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. Po posúdení sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia k sťažnosti dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa ods. 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

9. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplývajú viaceré záruky, ktoré väzobne stíhaným obvineným (obžalovaným) poskytuje ústava a dohovor. Ustanovenie čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (m . m. III. ÚS 7/00, I. ÚS 34/04). Ústavný súd zároveň judikoval, že právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť totiž porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 55/98). Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby sú obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy. Preto toto ustanovenie je v pomere špeciality k všeobecným ustanoveniam čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 224/03, I. ÚS 34/04).

10. Podstatou sťažnosti v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie, je tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd nepostupoval pri rozhodovaní o jeho väzbe urýchlene, keď jeho sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti o prepustení z väzby zhlásenú 26. apríla 2012 a písomne odôvodnenú 29. apríla 2012 predložil na rozhodnutie sťažnostnému súdu až 20. júna 2012. Táto doba zodpovedajúca takmer dvom mesiacom podľa názoru sťažovateľa nezodpovedá požiadavkám, ktoré vo vzťahu k rýchlosti rozhodovania o väzbe obsahujú ústava a dohovor.

11. Ústavný súd si pre účely posúdenia dôvodnosti sťažnosti vyžiadal spis okresného súdu, z ktorého vyplývajú časové súvislosti rozhodovania o žiadosti sťažovateľa

o prepustenie z väzby z 26. apríla 2012 tak, ako ich vo vyjadrení k sťažnosti prezentovala aj predsedníčka okresného súdu (bod 5 odôvodnenia tohto nálezu). Navyše, ústavný súd zo spisu zistil, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu z 9. apríla 2013 prepustený z väzby, ktorá bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť v deň jeho vyhlásenia. Za týchto okolností prislúchalo ústavnému súdu posúdiť, či dĺžka konania a rozhodovania okresného súdu o žiadosti sťažovateľa z 26. apríla 2012 zodpovedala požiadavkám čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

12. V prípade sťažovateľa je potrebné zvýrazniť, že v čase podania predmetnej žiadosti o prepustenie z väzby bol vo väzbe držaný už dva roky a takmer 5 mesiacov, pričom súd o jeho žiadosti rozhodol v deň jej podania priamo na hlavnom pojednávaní. Následne bolo predmetné uznesenie písomne vyhotovené (v priebehu asi jedného týždňa) a expedované prokurátorovi, obžalovanému a jeho obhajcovi (v priebehu ďalších približne dvoch týždňov). Aj keď doručovanie predmetného uznesenia trvalo dlhšie, ako býva zvykom (a to bez relevantnej príčiny na strane sťažovateľa, ktorý bol vo väzbe či obhajcu, ktorý si uznesenie prevzal ihneď), až po tento moment vyhodnotil ústavný súd rozhodovanie a následný postup okresného súdu stále ako ústavne konformný.

13. Nielen ústavný súd, ale aj štrasburské orgány ochrany práv zdôrazňujú, že rýchlosť preskúmania a rozhodovania o žiadostiach o prepustenie z väzby je nevyhnutné posudzovať a vykladať v závislosti od podmienok a okolností každej konkrétnej veci (Sanchez-Reisse c. Švajčiarsko z 21. októbra 1986). Vo svojej judikatúre už ústavný súd vyslovil, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napríklad III. ÚS 255/03, III. ÚS 345/06, II. ÚS 353/06).

14. Vychádzajúc z uvedených judikatórnych záverov a ich aplikáciou na súdenú vec nemohol dospieť ústavný súd k inému záveru, ako je ten, že postup okresného súdu bol v zrejmom rozpore s požiadavkou na prednostné a urýchlené rozhodovanie o žiadosti

o prepustenie z väzby. Úloha okresného súdu pri rozhodovaní v sťažovateľovej veci totiž nebola splnená vyhlásením uznesenia, jeho písomným vyhotovením a ani následným doručením stranám trestného konania. Vzhľadom na podanú sťažnosť, o ktorej mal okresný súd vedomosť už v deň vyhlásenia napadnutého uznesenia (26. apríla 2012) a ktorá bola písomne odôvodnená 29. apríla 2012, bolo povinnosťou okresného súdu urýchlene vec predložiť na rozhodnutie o sťažnosti sťažnostnému (krajskému) súdu. Okresný súd však túto povinnosť (ktorej korelujú práva obžalovaného podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru) nespĺnil, a namiesto toho, aby urýchlene predložil vec na rozhodnutie krajskému súdu, rozhodoval o tlmočnom a svedočnom, ktoré z hľadiska požiadavky na prednostné a urýchlené rozhodovanie väzobných vecí nemožno prioritizovať pred rozhodnutím o žiadosti o prepustenie z väzby a pred rozhodnutím o sťažnosti proti takémuto rozhodnutiu. Okresný súd predložil spis sťažnostnému súdu až 20. júna 2012, čo je *in concreto* ústavne neprijateľné a neospravedliteľné, pretože toto obdobie trvajúce viac ako jeden mesiac, počas ktorého spis obsahujúci napadnuté uznesenie, doručenky od strán a sťažnosť obžalovaného „ležali“ na okresnom súde, nemožno považovať za primerané. Okrem dosiaľ uvedeného pomalým postupom okresného súdu bol sťažovateľ zbavený aj možnosti opakovať svoju žiadosť o prepustenie z väzby v periodických lehotách vyplývajúcich zo zákona, lebo táto možnosť je viazaná na právoplatné rozhodnutie o predchádzajúcej žiadosti.

15. Ústavný súd preto dospel k záveru, že okresný súd tým, že nekonal urýchlene, ústavne neakceptovateľným spôsobom zasiahol do práv sťažovateľa vyplývajúcich mu z čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

IV.

16. Sťažovateľ sa domáhal aj priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume 800 €. S prihliadnutím na dĺžku obdobia, počas ktorého nebolo právoplatne rozhodnuté o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, a na skutočnosť, že samotné deklarovanie porušenia označených práv sťažovateľa nebolo dostačujúce, ústavný súd

považoval za primerané sťažovateľovej požiadavke na priznanie finančného zadost'učinenia vyhovieť v rozsahu sumy 400 €. V okolnostiach prípadu síce dĺžku rozhodovania o jeho žiadosti okresným súdom je potrebné považovať za ústavne neakceptovateľnú, avšak zásah do označených práv obvineného podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru nebol natoľko intenzívny, aby odôvodňoval priznanie celej žiadanej sumy finančného zadost'učinenia.

17. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ si uplatnil trovy právneho zastúpenia spolu v sume 269,58 € za dva úkony právnej služby. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti urobené v roku 2012) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 127,16 € a náhrada paušálnych výdavkov za jeden úkon právnej služby sumu 7,63 €. Náhrada trov konania bola preto priznaná spolu v celkovej sume 269,58 €, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť sumu na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2013

